כיתה ו' | חגים ומועדים | שיעור 3 מתוך 4 | 45 דק'

מתאים לממלכתי ולממלכתי-דתי. בחמ"ד אפשר להרחיב בהלכות ליל הסדר ובקריאת ההגדה המלאה; בממלכתי אפשר להרחיב בדרכים השונות שבהן משפחות עורכות את הסדר.

ארבע הקושיות וארבע הכוסות

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יכירו את ארבע הקושיות של "מה נשתנה"
- התלמידים יסבירו את מטרת השאלות בליל הסדר
- התלמידים יכירו את מנהג ארבע הכוסות

📖 הסבר למורה

בתחילת סיפור יציאת מצרים בליל הסדר הילדים שואלים "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?", וארבע הקושיות הן: בכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה והלילה כולו מצה; בכל הלילות שאר ירקות והלילה מרור; בכל הלילות איננו מטבילים אפילו פעם אחת והלילה שתי פעמים; בכל הלילות אוכלים בין יושבים ובין מסובים והלילה כולנו מסובים. מטרת השאלות לעורר סקרנות ולגרום לילדים להשתתף, כי הסדר בנוי על שיחה בין הורים לילדים. במהלך הסדר שותים ארבע כוסות יין או מיץ ענבים, והסבה (ישיבה בהטיה) מבטאת את דרכם של בני חורין.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתיחה: המורה עושה בכיתה משהו מוזר (למשל מכבה ומדליקה אור) ומחכה שישאלו "למה?". מסבירים שזה בדיוק הרעיון של מה נשתנה.
2. קוראים יחד את ארבע הקושיות ומסמנים בכל אחת את ה"כל הלילות" ואת ה"הלילה".
3. עבודה בקבוצות: כל קבוצה מסבירה קושיה אחת: מה שונה הלילה ולמה.
4. מסבירים את מנהג ארבע הכוסות ואת ההסבה.
5. כתיבה: כל תלמיד כותב "קושיה חמישית" משלו על משהו שקורה בליל הסדר במשפחתו.

💡 הערות למורה

יש תלמידים שמכירים מנגינות שונות למה נשתנה, ואפשר לשיר. כדאי להדגיש שבסדר מעודדים לשאול, גם שאלות שאין להן תשובה פשוטה. למתקדמים: להשוות בין שאלה ל"קושיה".

📝 בדף העבודה

מה נשתנה: 8 תרגילים, ומחוון מלא בעמוד השני.

מחוון למורה

מחוון: מה נשתנה

1. ארבע.
2. כולו מצה.
3. מרור.
4. שתי פעמים (הכרפס במי מלח והמרור בחרוסת).
5. יושבים בהטיה, נשענים על הצד, כמו בני חורין.
6. כדי לעורר סקרנות ולגרום לילדים להשתתף; כך מתקיימת המצווה לספר לילדים על יציאת מצרים. כל הסבר סביר.
7. ארבע.
8. כל שאלה בנוסח "בכל הלילות... הלילה הזה..." על מנהג אמיתי, למשל חיפוש האפיקומן.